

LEDER

Framtidens omsorgstjenester

Det er vanskelig å spå om framtid, men når det gjelder utfordringene de nærmeste 15 – 20 årene innenfor kommunenes helse- og omsorgstjenester, er det mye vi kan forutse vil bli utfordringene. Den såkalte eldrebølgen er oppskrytt, men antallet eldre over 90 år med demens vil øke sterkt. Tendensen med at det blir stadig flere yngre under 67 år som vil ha behov for kommunale omsorgstjenester, vil trolig fortsette. Overlevelseshraten ved for tidlig fødsel, ulykker og akutt sykdom også i yngre år, er stigende, med store hjelpebehov som resultat for et stigende antall personer.

Nye generasjoner både eldre og yngre vil trolig ha helt andre forventninger til den kommunale omsorgstjenesten om 10 år enn hva tilfellet er i dag. Rammene for kommunene vil alltid være begrenset, og samfunnets fokus mot primærkommunens evne og vilje til å tilpasse seg nye krav og forventninger, vil trolig ikke avta. Den enkelte kommunes oppgave som leverandør av velferdstjenester synes ikke å bli mindre, snarere tvert i mot.

Med disse og andre utfordringer som bakteppe stilles kommunens politikere, ledere og fagpersoner overfor mange dilemmaer og vanskelige valg de nærmeste årene. Når nye planer skal utarbeides og vedtas, bør kanskje kommunen søke svar på noen spørsmål hvor svarene har stor betydning for hvilke strategier og konkrete tiltak som kan velges.

- Hvor går grensene for kommunens ansvar som leverandør av helse- og omsorgstjenester?
- Hvilken konsekvens vil reformene i sykehussektoren ha for sykehjemmets rolle og for kompetansekrav i tjenesten?
- Hvilke arenaer bør vi utvikle for å sikre effektiv ressursbruk samtidig med at tjenestemottakerne kan oppleve normalitet og verdighet i boform og tjenestetrygghet?
- Hvordan skal vi i den enkelte kommunen vinne kampen om arbeidskraften for å sikre tilstrekkelig antall "hender" i tjenesten?
- Hvordan kan nyutviklet teknologi tas i bruk for å bedre kvalitet og effektivisere ressursbruken?

- Hvilke verdier og holdninger ønsker vi skal prege tjenestep praksis?

Dette er bare noen av spørsmålene som bør luftes når kommunen skal legge slagplan for å møte framtidens utfordringer. Så får vi alle håpe at storting og regjering vil være i stand til gjennom endringer i lovverk og andre statlige rammebetingelser, å gi sitt bidrag til svar på spørsmålene.

RO håper at staten våger å velge retning og at kommunene bruker tiden godt framover for å meisle de tiltakene som gir god kvalitet på tjenesten, og der ressursene nyttes på en effektiv måte.

KS' debattheft: "*Framtidens omsorgstjenester*" er ment å være et bidrag til nødvendig debatt i kommunene, sammen med regjeringens egen Stortingsmelding "Mestring, muligheter og mening - Framtidens omsorgstjenester" som ble fremlagt fredag 22. september.

Framtidens omsorgstjenester (debattheft)

Etter sommerferien sendte KS ut eget debattheft: "Framtidens omsorgstjenester. Et debattopplegg om verdivalg, kvalitet og effektivitet i kommunale pleie- og omsorgstjenester".

Hefte er på 46 sider og bygd opp tematisk med spørsmål til drøfting under hvert tema. RO har utarbeidet heftet i nært samarbeid med KS. Temaheftet reiser spørsmålsstillinger som både politikere, ledere og fagfeltet i den enkelte kommunen bør drøfte, uansett om utfordringene vil være noe ulike i de forskjellige kommunene i landet.

Hefte er sendt alle kommunene i 2 eksemplarer, flere eksemplarer kan bestilles fra Kommuneforlaget på telefon 24 13 28 50.

ISBN-13: 978-82-446-1264-7.

Spørsmål vedrørende debattheftet eller tema som er berørt i heftet, kan også rettes til RO.

Kurs og konferanseoversikt

Omsorg for framtida
Helse- og omsorgsdepartementet og KS inviterer til regionale konferanser med RO som teknisk arrangør:

26.09.06 – Oslo, 12.10.06 – Kristiansand, 17.10.06 – Trondheim, 30.10.06 – Bergen, 01.11.06 – Tromsø

Nasjonale konferanse
Trender i pleie og omsorg 2006
23.-24. oktober 2006
Clarion Hotel Royal Christiania, Oslo

Kurs om brukerbetaling innen pleie og omsorg
15. september 2006
Vika konferansesenter, Oslo

Kurs om brukerbetaling innen pleie og omsorg
19. oktober 2006
Vika konferansesenter, Oslo

Grunnkurs i saksbehandling
30.-31. oktober 2006
Vika konferansesenter, Oslo

Trygg og god i lederrollen
Oppfølgingskurs for arbeidsledere med brukerstyrt personlig assistanse
15.- 16. november 2006
Rica Hell Hotel, Stjørdal

Videregående kurs i saksbehandling
16.-17. november 2006
Vika konferansesenter, Oslo

Kurs i dokumentasjon
20. november 2006
Vika konferansesenter, Oslo

Fleksible arb.tidsordninger i pleie og omsorg
27.-28. november 2006
Rica Hell Hotel, Stjørdal

Vurdering av hjelpebehov i pleie- og omsorgstjenesten
Skjønn og skjønnsanvendelse ved tildeling av tjenester
Rettsanvendelsesskjønnet og det faglige skjønn
30. november 2006
Vika konferansesenter, Oslo

Mestring, muligheter og mening.

Framtidas omsorgsutfordringer (St.meld. nr. 25)

De siste 20 årene har helse- og omsorgstjenestene gjennomgått flere store reformer som har berørt både eldreomsorgen og brukergrupper med ulike typer funksjonshemninger. Gjennom Handlingsplan for eldreomsorgen ble det tatt et krafttak både for å øke kapasiteten og ruste opp kvaliteten på tjenestetilbudet. Samtidig, i kjølvannet av reformen for mennesker med utviklingshemming og opptrappingsplanen for psykisk helse, er tallet på yngre brukere av de kommunale omsorgstjenestene nær fordoblet de siste ti år. For å møte framtidens omsorgsutfordringer har regjeringen utformet fem langsiktige strategier og en omsorgsplan med konkrete tiltak fram til 2015.

De viktigste innsatsområdene er:

- **Kapasitetsvekst og kompetanseheving**
- **Samhandling og medisinsk oppfølging**
- **Planlegging, forskning og kvalitetsutvikling**
- **Aktiv omsorg med vekt på kultur og sosiale forhold**
- **Partnerskap med familie og lokalsamfunn**

Omsorgsplan 2015 inneholder blant annet følgende tiltak:

– **Nytt investeringstilskudd**

Meldingen varsler et nytt investeringstilskudd til sykehjem og omsorgsboliger. Tilskuddet skal gi flere korttidsplasser i sykehjem, samt sikre et trygt bo- og omsorgstilbud for flere målgrupper.

– **10 000 nye årsverk med helse- og sosialutdanning**

10.000 nye årsverk i omsorgstjenesten gjennom styrket kommuneøkonomi gir i følge meldingen mulighet for:

- Styrket demensomsorg
- Bedre legedekning
- Mer omsorg i omsorgsboligene
- Sterkere vekt på kultur, aktivitet og sosiale tiltak (eks. "Den Kulturelle Spaserstokken")

- Utbygging av dagtilbud og eldre-sentra

– **Kompetanseløftet 2015**

Kompetanseløftet 2015 har som mål å skaffe tilstrekkelig personell og nødvendig fagkompetanse til den kommunale omsorgstjenesten. I handlingsprogrammet for den første fireårsperioden vil det bli lagt vekt på:

- Tilstrekkelige læreplaner for helsefagarbeidere
- Økt andel med høyere utdanning
- Styrket videre- og etterutdanning
- Kvalifisering av personell
- Ledelsessatsningen "Flink med folk i første rekke"
- Undervisningssykehjem og lindrende behandling
- Samarbeid om etikk

I tillegg legger meldingen opp til en nasjonal standard for legetjeneste i sykehjem, hvor det skisseres et behov for å øke innsatsen med minst 50% fram til 2010.

Det tas sikte på å presentere en helhetlig plan for demensomsorg i 2007. Den tar sikte på å presentere flere konkrete tiltak, eksempelvis modeller for dagtilbud for personer med demens, tilbud om pårørende skoler, opplæringspakker og interaktiv erfaringsbank.

Regjeringen vil etablere regionale FoU-sentre for omsorgsforskning, i nært samspill med kommunene.

RO-rapporten til Tromsø tidlig i 2006

Særlig i lokalmedia i Troms samt i noen fagtidsskrifter er ROs rapport til Tromsø kommune fra mars 2006 omtalt og grundig kommentert. Rapporten var tilbakemelding til rådmannen på hvordan RO vurderer status for omsorgstjenestene i kommunen, samt forslag til eventuelle tiltak for å utvikle kvalitet på tjenesten innenfor en ressursramme som er bærekraftig.

At en rapport fra RO skaper engasjement er bra, at meningene innenfor fagfeltet er delte på hva som kan være hensiktsmessige tiltak i framtid, er også velkjent og et sunnhetstegn.

ROs rapport er ingen forskningsrapport, men vurderingene og tilrådingene baseres på statlige styringssignaler, føringer gitt i lovverk, Stortingsmeldinger og utvalgsinnstillinger de siste 10 – 15 årene. På samme måte legges til grunn resultater fra forsøk og forskning samt ROs erfaringer fra oppdrag som rådgiver innenfor primært omsorgssektoren i over 350 av landets kommuner og bydeler.

ROs tilrådinge vil aldri baseres på hva som lokalt kan være mest populært. Som rådgivere vil vi tilstrebe å gi råd basert på hva RO mener vil være best ut fra de funn RO gjør i den enkelte kommunen. RO ser lokal debatt om de viktige spørsmålene som gjelder framtidens omsorgstjenester som sterkt ønskelig, så også i Tromsø. Så vil debattene ha høyere temperatur i enkelte kommuner enn i andre, ut fra mange årsaker. Tilrådingene gitt for Tromsø ville kanskje ikke vekke tilsvarende temperatur i en annen kommune i annen del av landet.

RO har tro på at Tromsø kommune finner sin vei og sine tiltak for at kommunens innbyggere får optimal trygghet for tjeneste, ut fra reelle og individuelle behov, og innenfor en bærekraftig ressursramme som nyttes mest mulig effektivt. Kommunens innbyggere har krav på det.